
Mål og handlingsplan for den nationale strategi for data management baseret på FAIR Principper

- Mandatperiode II, 2023-2025¹

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	3
2. Følgegruppens overordnede tids- og leveranceplan	7
3. Mål og handlinger som støtter kommunikation og videndeling om DM og FAIR	8
Intern og ekstern kommunikation:	8
4. Arbejdsgruppernes forudsætninger	9
5. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:	
A. Politikker, værktøjer og forskerstøtte til FAIR data management	10
6. 5 Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:13	
B. Etablering af FAIR infrastruktur og langtidsbevaring	13
7. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:.....	
C. FAIR finansieringsplan	16
8. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:.....	19
D. Plan for opbygning af FAIR kompetencer og viden	19
9. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:	
E. Sikkerhedsaspekter for samarbejde om FAIR data	23
10. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:	
F. Datas værdisætning	27
11. Afsluttende bemærkninger	31

Terminologi/akronym	Beskrivelse
AAAI	Authentication, Authorization, and Accounting Infrastructure
CISO	Chief Information Security Officer
DeiC	Danish e-Infrastructure Consortium
DFF	Danmarks Frie Forskningsfond
DM	Data management
DMP	Data management plan
DNRF	Danmarks Grundforskningsfond
DOI	Digital Object Identifier
ELIXIR	European Life Science Infrastructure
EOSC	European Open Science Cloud
ERIC	European Research Infrastructure Consortium
ESS	European Spallation Source
ESRF	European Synchrotron Radiation Facility
EU	European Union
EUDAT CDI	European Data Infrastructure – Collaborative Data Infrastructure
FAIR	Findable, Accessible, Interoperable, Reusable
IPR	Immaterielle rettigheder
NIS2	Network and Information Security Directive 2
PID	Persistent Identifier
TDR	Trusted Data Repository
UFS	Uddannelses og Forskningsstyrelsen
URIS	Udvalget om Retningslinjer for Internationalt forsknings- og innovationssamarbejde

1. Introduktion

På linje med de øvrige lande i EU har Danmark valgt at bruge FAIR principperne² (**F**indability, **A**ccessibility, **I**nteroperability, and **R**euse) som rammeværk for håndtering af offentligt finansierede forskningsdata (Data Management). Derfor har Uddannelses- og Forskningsministeriet igennem Danish e-Infrastructure Consortium (DeiC), fået udarbejdet en *National strategi for data management baseret på FAIR principper (FAIR strategien)*³, som blev offentliggjort i 2021. Strategien gælder for offentligt finansierede forskningsdata, forstået som resultatet af forskning finansieret af offentlige midler eller forskning udført af offentlige institutioner, hvor der eventuelt også er inkluderet privat finansiering.

FAIR strategien er samtidigt udformet med henblik på at udgøre den politiske implementering af *Direktiv om åbne data og videreanvendelse af den offentlige sektors informationer*⁴, der udbygger det tidligere EU *Direktiv om den offentlige sektors informationer (PSI)*.

Som en del af strategien nedsatte Uddannelses- og Forskningsministeriet en følgegruppe, med den opgave at følge og koordinere implementeringen af strategien. Følgegruppen blev oprettet i 2021, og havde første

² <https://www.go-fair.org/fair-principles/>

³ https://www.deic.dk/sites/default/files/documents/PDF/DK_National%20strategi%20for%20data%20management%20baseret%20p%C3%A5%20FAIR-principper.pdf

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1024>

mandatperiode i tidsrummet: 2021-2022. I første mandatperiode blev 5 arbejdsgrupper nedsat under FAIR følgegruppen, med fokus på henholdsvis data management politikker og forskerstøtte, data management infrastruktur, finansiering, kompetencer og sikkerhed. Over 60 eksperter fra forskellige akademiske områder, herunder repræsentanter fra danske universiteter, fonde, samt forskellige offentlige og private organisationer, har deltaget i denne indsats. I december 2022 afleverede FAIR Følgegruppen og arbejdsgrupperne en rapport⁵ om indsatsområderne til Uddannelses-, - og Forskningsministeriet, som herefter udvidede FAIR Følgegruppens mandat i to år yderligere. Grundet forsinkelser, er denne mandatperiode forlænget til slutningen af 2025.

FAIR Følgegruppens kommissorium for mandatperioden for 2023-2025 indeholder nærværende indsatsområder:

1. Hvorledes arbejder forskellige fagdiscipliner med implementering af FAIR principperne i forskningspraksis? For eksempel i deres fagspecifikke workflows, værktøjer etc., evt. med inspiration fra/i samarbejde med internationale forskningsmiljøer?
2. Hvilke politikker samt motiverende og understøttende indsatses findes der til at understøtte adgang til og genanvendelse af forskningsdata, blandt andet ved brug af Persistent Identifiers (PID) til digitale forskningsobjekter (data, software, instrumenter, publikationer med mere)?
3. Beskriv bedste praksis for data governance og -politikker/retningslinjer til varetagelse af det overordnede ansvar for data også efter, at forskere har forladt institutionen og/eller projektfinsieringen er ophørt.
4. Hvilken infrastruktur er til rådighed for langtidsbevaringen (+10 år) af forskningsdata af enhver art på nationalt niveau, og hvordan sikres sammenhæng og samarbejde mellem forskningsinstitutionerne, DeiC og Rigsarkivet om langtidsbevaringen?
5. Hvorledes kan tjenester for data management planer fortsat udvikles nationalt og internationalt, gøres maskinlæsbare og anvendes i forbindelse med anmeldelse af forskningsdata til Rigsarkivet?
6. Det uddybes, hvorledes forskningsinstitutionerne arbejder med sikkerhedsinfrastruktur (Authentication, Authorization and Accounting Infrastructure, AAAI) specifikt og specielt for sensitive data med henblik på, at også disse kan gøres FAIR.
7. EU-Programmer (fx Horizon Europe) stiller i forbindelse med ansøgninger krav til bevillingsmodtagere om udformning af datamanagementplaner. I hvilken udstrækning kan nationale forskningsfonde have gavn af at følge denne praksis?
8. Kan netop de forskningsdata, der lægges til grund for publicerede forskningsresultater kræves at være tilgængeliggjort i henhold til FAIR principperne efter projektets ophør med som minimum metadata og en Persistent Identifier (PID), selv når data ikke er åbent tilgængelige?
9. Hvilke omkostninger til datahåndtering kan medtages i budgetterne?

⁵ <https://zenodo.org/records/7575581>

10. Hvilke kompetenceprofiler har forskningsinstitutionerne opstillet for Data Stewardship forskerstøttefunktion til forskere? Hvordan har forskningsinstitutionerne opbygget Data Stewardship forskerstøttefunktion til forskere?
11. I hvilken grad er der interesse for at udvikle og udbyde forskerstøttefunktionen i fællesskab på nationalt niveau? F.eks. under et centralt eller decentralt nationalt kompetencecenter.
12. Er der hos forskningsinstitutionerne interesse for national koordinering af undervisningstilbud (ikke forskerstøtte) inden for FAIR forskningsdatamanagement? Kan et eventuelt nationalt samarbejde sigte på arbejdsdeling, specialisering, og fælles nationale udbud af undervisningstilbud – f.eks. i form af et kompetencecenter i regi af DeiC? Der tales om undervisning på alle niveauer, fra bachelor til efteruddannelse af videnskabeligt personale.
13. Hvordan bruges der på nuværende tidspunkt incitament-strukturer, eller meritering nationalt eller internationalt for FAIR datamanagement-praksis på forskningsinstitutionerne?
14. Hvilke krav skal der stilles til sikkerhed i forbindelse med opbevaring og deling af data?
15. I lyset af forskningsgruppernes behov for at kunne arbejde nationalt og internationalt med sensitive data, hvilket fordrer stærk og fleksibel governance, uddybes det, hvilke nationale og internationale løsninger/services, der kan understøtte dette behov.
16. Kan der tilvejebringes en bedre forståelse for spektret af datas sensitivitet? Det vil sige ikke kun personfølsomhed, men også aftaler, dual use pre-print, IPR mv., herunder også forskernes egne kriterier for, hvorledes sensitivitet for deres data kan forstås.
17. Hvilke kriterier for datas værdi (kuratering) og økonomiske modeller anlægger lokale, nationale og internationale datalagringstjenester med henblik på at vurdere bevaringsrationale, økonomi og bæredygtighed?

Følgegruppen har nedsat 6 tværinstitutionelle arbejdsgrupper, med det opdrag at følge hver deres indsatsområde. De 6 overordnede emner for arbejdsgrupperne er:

- Politikker, værktøjer og forskerstøtte til FAIR data management
med særlig opmærksomhed på indsatsområderne 1, 2, 3
- Etablering af FAIR infrastruktur og langtidsbevaring
med særlig opmærksomhed på indsatsområderne 4, 5, 6
- FAIR finansieringsplan
med særlig opmærksomhed på indsatsområderne 7, 8, 9
- Plan for opbygning af FAIR kompetencer og viden
med særlig opmærksomhed på indsatsområderne 10, 11, 12, 13
- Sikkerhedsaspekter for samarbejde om FAIR data
med særlig opmærksomhed på indsatsområderne 14, 15, 16

- Datas værdisætning
med særlig opmærksomhed på indsatsområde 17

Arbejdsgrupperne har på baggrund af de ovenstående indsatsområder, opstillet forslag til mål og handlinger, som de anser som væsentlige for at forfølge indsatsområderne, besvare spørgsmålene, og dermed facilitere en succesfuld implementering af FAIR principperne.

Følgegruppen har derudover valgt at fokusere på kommunikation, dels som redskab mellem arbejdsgruppernes medlemmer, dels i forhold til at skabe en national ramme for let tilgængelig og let forståelig information om FAIR strategien, dens implementering og data management baseret på FAIR principperne. Kommunikation til brugere og ledere, anses som særlig nødvendig, da forskningens digitalisering og implementeringen af FAIR principperne nationalt udgør en af de største samlede praksis- og kulturændringer forskningsverdenen har oplevet i nyere tid.

2. Følgegruppens overordnede tids- og leveranceplan

Tidsplan	Leverance	Elementer
Juni 2023	Følgegruppen etableret	Kommissoriet for Følgegruppen godkendt
September 2023	Arbejdsgrupper etableret	Arbejdsgrupperne etableret og bemandet Kommissoriet for alle arbejdsgrupper er godkendt
Marts 2024	Handlingsplan for arbejdet frem til december 2024 afleveret til UFS (Uddannelses og Forskningsstyrelsen)	Arbejdsgruppernes input til handlingsplan modtaget Handlingsplan færdiggjort og afleveret til UFS Kommunikationsindsatsen planlagt
Juni 2024	Statusmøde med arbejdsgrupperne	Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter Status for kontakt med de enkelte universiteter og andre relevante institutioner
December 2024	Årsrapport afleveres til Følgegruppen og UFS	Status af de tværgående nationale aktiviteter modtaget fra alle arbejdsgrupper Rapport til UFS færdiggjort og afsendt
Marts 2025	Handlingsplan for arbejdet frem til december 2025 afleveret til UFS	Arbejdsgruppernes input til handlingsplan modtaget Handlingsplan færdiggjort og afleveret til UFS Kommunikationsindsatsen planlagt
Juni 2025	Statusmøde med arbejdsgrupperne	Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter Status for kontakt med de enkelte universiteter og andre relevante institutioner
December 2025	Afsluttende rapport afleveres til følgegruppen og UFS	Status af de tværgående nationale aktiviteter modtaget fra alle arbejdsgrupper Rapport til UFS færdiggjort og afsendt
December 2025	Anbefaling og næste skridt afleveret til UFS	Anbefalinger for det videre arbejde sendt til UFS

3. Mål og handlinger som støtter kommunikation og videndeling om DM og FAIR

Intern og ekstern kommunikation:

Mål 0.1: Der etableres kommunikationsunderstøttelse på tværs af de 6 arbejdsgrupper, hvor medlemmer af arbejdsgrupperne kan finde information om f.eks.:

- Politikker
- Strategier
- Værktøjer
- Q & A
- Manualer
- Internationale referencer
- Litteratur
- Kurser relateret til FAIR og Data Management
- ...

Handling 0.1: Der etableres kommunikationskanaler til arbejdsgrupperne på Microsoft Teams, hvor medlemmerne kan finde information om ovenstående, samt gemme dagsorden, referater og andet, og kommunikere internt let og uforstyrret.

Mål 0.2: Der etableres en kanal til offentlig publicering af relevant materiale fra arbejdsgrupperne og følgegruppen.

Handling 0.2: Der oprettes en kanal på Zenodo⁶ for FAIR strategien, mandatperiode 2023-2025.

⁶ <https://about.zenodo.org>

4. Arbejdsgruppernes forudsætninger

Dette afsnit er tilføjet af arbejdsgrupperne, for at have et overblik over de forudsætninger som skal være til stede, for at handlingsplanen kan blive gennemført succesfuldt.

- Ledelsessupport fra følgegruppen så dette arbejde bliver prioriteret ved de enkelte universiteter
- Prioritering og dedikeret tid blandt medlemmerne i arbejdsgrupperne
- Dedikerede samarbejdspartnere/kontaktpersoner for alle universiteter, som har mulighed for at prioritere dette arbejde
- Koordinering om ressourcer mellem DM FAIR-arbejdsgrupperne, så visse individer/grupper ved universiteterne ikke overbelastes
- Arbejdsgrupperne vil udarbejde materiale af vejledende/observerende karakter, mens det må være op til følgegruppen at vurdere i hvilken grad universiteterne lever op til anbefalingerne, og følger op hvis det vurderes nødvendigt

5 Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:

A. Politikker, værktøjer og forskerstøtte til FAIR data management

Arbejdsgruppe A har udarbejdet forslag til handlinger, der adresserer FAIR Følgegruppens indsatsområder 1, 2 og 3.

Indsatsområde 1:

Hvorledes arbejder forskellige fagdiscipliner med implementering af FAIR principperne i forskningspraksis? For eksempel i deres fagspecifikke workflows, værktøjer etc, evt. med inspiration fra/i samarbejde med internationale forskningsmiljøer?

Mål:

Eksempler på fagspecifikke workflows og værktøjer fra udvalgte fagdiscipliner fra forskellige hovedfagområder.

Handlinger:

Udvælgelse af fagdiscipliner og institutioner. På baggrund af de motiverende og understøttende indsatser, som er blevet identificeret under indsatsområde 2, vil vi gennem kontakt til institutionerne indhente eksempler på workflows og værktøjer fra udvalgte fagdiscipliner. Vi vil desuden se på forslag til tværgående koordinerende nationale aktiviteter, fx workshops, seminarer og erfaringsudveksling.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Udføres efter indsatsområde 2.

Indsatsområde 2:

Hvilke politikker samt motiverende og understøttende indsatser findes der til at understøtte adgang til og genanvendelse af forskningsdata, blandt andet ved brug af Persistent Identifiers (PID) til digitale forskningsobjekter (data, software, instrumenter, publikationer med mere)?

Mål:

Indhentning af eksempler på motiverende og understøttende indsatser til adgang til og genanvendelse af forskningsdata ved universiteter og udvalgte forskningsinstitutioner.

Handlinger:

- Udvælgelse af relevante forskningsinstitutioner. Indsamling af universiteternes og udvalgte forskningsinstitutioners politikker for data management og identifikation af motiverende og understøttende indsatser.
- Gennem dialog med udvalgte forskere og ved gennemgang af høringssvar fra høring af FAIR-strategien vil vi indsamle eksempler på forståelse og misforståelser, som kan virke bremsende for at gøre data FAIR.
- Vi vil forsøge at udrede, hvordan GDPR-reglerne, Vejledning til Bekendtgørelse om Videregivelse af personoplysninger omfattet af databeskyttelseslovens § 10, stk. 1 og 2 (2019) og udbredelsen af FAIR-metoder kan komme i unødvendig modstrid med hinanden.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Indsatsområde 3:

Beskriv bedste praksis for data governance og -politikker /retningslinjer til varetagelse af det overordnede ansvar for data også efter, at forskere har forladt institutionen og/eller projektfinansieringen er ophørt.

Mål:

Identifikation af bedste praksis for data governance og –politikker til varetagelse af det overordnede ansvar for data.

Handlinger:

På baggrund af det materiale, som er blevet indsamlet under indsatsområde 1 og 2, vil vi uddrage eksempler på bedste praksis for data governance og –politikker til varetagelse af det overordnede ansvar for data.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Udføres efter indsatsområde 1 og 2.

Leveranceplan

Tidsplan	Leverance	Elementer
A. Leverance primo marts 2024	Plan for arbejdet frem til dec. 2024	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
B. Leverance medio 2024	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2024 og frem
C. Ultimo 2024	Bidrag til årsrapport i ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium
D. Leverance primo marts 2025	Plan for arbejdet frem til dec. 2025	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
E. Leverance medio 2025	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2025 og frem
F. Ultimo 2025	Bidrag til afsluttende rapport ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium

6 Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:

B. Etablering af FAIR infrastruktur og langtidsbevaring

Arbejdsgruppe B har udarbejdet forslag til handlinger der adresserer FAIR Følgegruppens indsatsområder 4, 5 og 6.

Indsatsområde 4:

Hvilken infrastruktur er til rådighed for langtidsbevaringen (10+ år) af forskningsdata af enhver art på nationalt niveau, og hvordan sikres sammenhæng og samarbejde mellem forskningsinstitutionerne, DeiC og Rigsarkivet om langtidsbevaringen?

Mål:

Arbejdsgruppe B sigter mod at identificere eventuelle eksisterende nationale infrastrukturer til langtidsbevaring. For at forstå de længerevarende implikationer af langtidsbevaring har gruppen til hensigt at hente inspiration fra europæiske forskningsinfrastrukturer (ERICs) for at foreslå anbefalinger til, hvordan man kontinuerligt kan estimere den nødvendige kapacitet for langtidsbevaring af dansk forskningsdata, og hvordan man bedst kan skalere infrastrukturen derefter. Endelig sigter gruppen mod at indsamle information fra andre relevante parter om langtidsbevaring for at foreslå måder at forbedre synergi og partnerskab mellem forskningsinstitutioner, DeiC og Rigsarkivet, herunder handlinger til at støtte dette.

Handlinger:

1. Beskriv og lav en liste over eksisterende nationale infrastrukturer, der tilbyder langtidsbevaring for alle typer forskningsdata, herunder oplysninger om, hvor længe de bevarer data, og om de tilbyder Digital Object Identifiers (DOI'er) til datasæt.
2. Indhente inspiration fra europæiske forskningsinfrastrukturer (ERICs), herunder European Spallation Source (ESS), European Life Science Infrastructure (ELIXIR), European Data Infrastructure (EUDAT), European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) og andre, for at forstå implikationerne af langtidsbevaring, og beskrive bedste praksis
3. Indhente oplysninger om DeiC's langtidsbevaringsstrategi⁷ og eventuelle European Open Science Cloud (EOSC) rapporter om langtidsbevaring for at opsummere bedste praksis
4. Facilitere en workshop (med det centrale emne værende handling nr. 2 og 3 med Rigsarkivet og andre relevante parter, vedrørende synergi mellem forskningsinstitutioner, Rigsarkivet og DeiC. Resultaterne af workshoppen vil blive beskrevet og offentliggjort på Zenodo.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Gruppen vil starte med handlinger ét og to. Handling nummer tre involverer eksterne interessenter, og afslutningen af denne handling forventes derfor at være omkring slutningen af 2024 eller begyndelsen af 2025. Handling nr. 4 vil finde sted i løbet af 2025.

⁷ DeiCs langtidsbevaringsstrategi forventes færdiggjort i sidste halvdel af 2024.

Indsatsområde 5:

Hvorledes kan tjenester for datamanagementplaner fortsat udvikles nationalt og internationalt, gøres maskinlæsbare og anvendes i forbindelse med anmeldelse af forskningsdata til Rigsarkivet?

Mål:

At anbefale forbedringer til tjenester for forskningsdatamanagementplaner, og deres integration i forbindelse med indsendelse af forskningsdata til Rigsarkivet.

Handlinger:

- Er der andre tjenester end DeiC DMP i brug i Danmark?
- Vurdér fremskridt af data management plan (DMP) tjenester (f.eks. I forhold til machine-actionability og teknisk interoperabilitet) i Europa og i Danmark, og opsummere anbefalinger på baggrund af dette
- Afholde workshop om ovenstående emner, med relevante interessenter, og Rigsarkivet (handling 4 under fokusområde 4)

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Det forventes, at handling 1 og 2 vil blive afsluttet i 2024. Handling nummer tre er en del af den sidste handling under fokusområde 4.

Indsatsområde 6:

Det uddybes, hvorledes forskningsinstitutionerne arbejder med sikkerhedsinfrastruktur (Authentication, Authorization and Accounting Infrastructure, AAAI) specifikt og specielt for sensitive data med henblik på, at også disse kan gøres FAIR.

Mål:

At afdække hvad der er nødvendigt for at etablere tilliden til de infrastrukturer og governance processer, der anvendes til at beskytte følsomme data og håndtere adgangen til dem, når de er i et trusted data repository (TDR). At undersøge, hvordan følsomme data kan gøres mere FAIR, herunder hvordan man kombinerer offentliggørelsen af metadata om følsomme data med behovet for at begrænse og håndtere adgangen til de følsomme data.

Handlinger:

- Indhente oplysninger om, hvordan adgang til følsomme data i øjeblikket håndteres, og hvordan dette forholder sig i sammenhæng med håndtering af adgang til forskningsdata i forbindelse med FAIR-principperne.
- Identificer strategier, der sikrer, at følsomme data også kan gøres mere FAIR, primært ved at se på EOSC-leverancer.
- Undersøg hvad der kræves af en infrastruktur for at understøtte governance efter et datasæt er blevet offentliggjort med begrænset adgang.
- Indsaml oplysninger om eksisterende løsninger inden for akademien og industrien til at monitorere adgang til data.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Information indhentet fra handlingerne under fokusområde 6 vil blive sammenfattet i løbet af 2025.

Leveranceplan

Tidsplan	Leverance	Elementer
A. Leverance primo marts 2024	Plan for arbejdet frem til dec. 2024	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
B. Leverance medio 2024	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2024 og frem
C. Ultimo 2024	Bidrag til årsrapport i ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium
D. Leverance primo marts 2025	Plan for arbejdet frem til dec. 2025	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
E. Leverance medio 2025	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2025 og frem
F. Ultimo 2025	Bidrag til afsluttende rapport ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium

7. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:

C. FAIR finansieringsplan

Arbejdsgruppe C har udarbejdet forslag til handlinger der adresserer FAIR Følgegruppens indsatsområder 7, 8 og 9.

Indsatsområde 7:

EU-programmer (f.eks. Horizon Europe) stiller i forbindelse med ansøgninger krav til bevillingsmodtagere om udformning af data management planer. I hvilken udstrækning kan nationale forskningsfonde have gavn af at følge denne praksis?

Mål:

At få kortlagt god praksis for data management planer inden for forskellige forskningsdiscipliner, samt at kortlægge typer af udgifter og udgiftsniveauer til data management i konkrete projekter. Samtidig vil gruppen se på nuværende praksis omkring krav til data management planer (DMP'er) hos danske fonde og Horizon Europe, og på lang sigt vurdere mulighederne for ensartethed i krav og procedurer på tværs af danske fonde ift. DMP'er.

Handlinger:

1. Kortlægning af god praksis for DMP'er indenfor 2-3 udvalgte hovedområder/forskningsdiscipliner, med udgangspunkt i EU og national regi. Dette vil blive undersøgt i samarbejde med arbejdsgruppe A, via f.eks. spørgeskema eller interview.
2. Indsamling af erfaringer med data management udgifter og budgetter fra udvalgte projekter under både EU og Danmarks Frie Forskningsfond (DFF) portefølje
3. Undersøgelse af, hvor mange fonde, som pt. stiller krav om data management planer og hvornår i processen der stilles hvilke krav
4. Om muligt, erfaringsudveksling med, og/eller studietur til, Holland der vurderes at være længere fremme med implementering af data managementplaner end Danmark.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Gruppen vil starte med de første 4 handlinger, som skal afklares i løbet af 2024, eller første halvdel af 2025.

Indsatsområde 8:

Kan netop de forskningsdata, der lægges til grund for publicerede forskningsresultater kræves at være tilgængeliggjort i henhold til FAIR principperne efter projektets ophør med som minimum metadata og en Persistent Identifier (PID), selv når data ikke er åbent tilgængelige?

Mål:

At afdække nuværende og fremtidige muligheder for registrering (tildeling af PID) og deling af metadata for sensitive data sæt, samt eventuelle udfordringer og barrierer associeret hermed.

Handlinger:

1. Præsentation af planerne for DeiC Dataverse/DeiC Storage og dets muligheder ift. registrering og hel/delvis deling af sensitive data og associerede metadata (ved DeiC, m.fl.)
2. Kortlægning af nuværende og fremtidige muligheder og tekniske løsninger i samarbejde med arbejdsgruppe B.

3. Kortlægning af væsentlige tekniske, juridiske, økonomiske eller kulturelle barrierer for deling af meta-data for sensitive datasæt.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Gruppen vil starte med indsatsområde 7 og 9, og det vurderes derfor at tidsplanen for handlinger i forbindelse med indsatsområde 8 kan ske over både 2024 og 2025 – særligt pkt. 3. Punkt 1 og 2 kan afklares i løbet af 2024, og i samarbejde med arbejdsgruppe B.

Indsatsområde 9:

Hvilke omkostninger til datahåndtering kan medtages i budgetterne?

Mål:

At afklare hvornår og hvordan udgifter til data håndtering regnes som dækket af generelle kategorier, som overhead eller indirekte projekttillæg, og hvornår de kan inkluderes som udspecificerede udgifter i et fondsansøgningsbudget.

Mest mulig ensartethed på tværs af fonde tilstræbes, under hensyntagen til at den nuværende praksis varierer mellem fondene (*f.eks. Overhead hos Danmarks Grundforskningsfond (DNRF) versus nyt indirekte projekttillæg hos 5 private fonde*).

Handlinger:

1. At afdække hvilke data management relaterede udgifter, der betragtes som indeholdt (finansieret) via det nye indirekte projekttillæg hos Novo Nordisk Fonden, Villum Fonden, Carlsbergfondet, Velux Fonden, Lundbeckfonden og LEO Fondet.
2. Afdækning af hvilke typer udgifter, som betragtes som indeholdt (finansieret) via overhead hos f.eks. DNRF, Innovationsfonden og DFF, og andre statslige fondsudbydere.

Arbejdet med ovenstående tager udgangspunkt i data management strategiens kategorier (1, 2A, 2B og 3), ud fra arbejdsgruppe C's tidligere udarbejdet tabel over data management relaterede udgifter, samt aftalen om indirekte projekttillæg.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Ovenstående handlinger vurderes at kunne afklares inden eventuelt møde med fondene, derfor vil de prioriteres sammen med indsatsområde 7, og færdiggøres inden slut 2024 eller første halvdel af 2025.

Afsluttende indsats

Gruppen vil afholde et møde med både offentlige og private fonde, efter indsatsområderne 7 og 9 er blevet undersøgt m.m. Det vurderes at dette vil kunne ske i løbet af 2025.

Leveranceplan

Tidsplan	Leverance	Elementer
A. Leverance primo marts 2024	Plan for arbejdet frem til dec. 2024	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
B. Leverance medio 2024	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2024 og frem
C. Ultimo 2024	Bidrag til årsrapport i ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium
D. Leverance primo marts 2025	Plan for arbejdet frem til dec. 2025	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
E. Leverance medio 2025	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2025 og frem
F. Ultimo 2025	Bidrag til afsluttende rapport ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium

8. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:

D. Plan for opbygning af FAIR kompetencer og viden

Arbejdsgruppe D har udarbejdet forslag til handlinger der adresserer FAIR Følgegruppens indsatsområder 10, 11, 12 og 13. Gruppen har grupperet indsatsområderne og relaterede handlinger i tre emner: (1) Data stewardship (2) Nationalt Kompetencecenter, og (3) Anerkendelse og Belønning af FAIR Data management. Alle medlemmer af arbejdsgruppen blev opfordret til at bidrage til mindst ét emne. Arbejdet i undergrupperne forventes at strække sig over to år, 2024 og 2025.

(D1) Data Stewardship

Indsatsområde 10:

Hvilke kompetenceprofiler har forskningsinstitutionerne opstillet for Data Stewardship forskerstøttefunktion til forskere? Hvordan har forskningsinstitutionerne opbygget Data Stewardship forskerstøttefunktion til forskere?

Mål:

- Kortlægning af det organisatoriske data management landskab i Danmark
- Kortlægning af kompetencelandskabet inden for data management i Danmark

Handlinger:

- Undersøge hvordan forskningsinstitutioner har etableret den lokale forskningsstøttefunktion for data management.
- Undersøge hvilke kompetenceprofiler forskningsinstitutioner har formuleret for den lokale forskningsstøttefunktion for data management.
- Undersøge hvordan danske universiteter har designet uddannelsesprogrammer inden for data management.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

- 2024: Indsamling af data og eksplorativ analyse af den indsamlede data
 - Milepæl M1.1. (juni 2024): Beskrivelse af metoder til dataindsamling, detaljeret tidsplan for dataindsamling og dataanalyse i 2024
 - Milepæl M1.2 (oktober 2024): Status for dataindsamling og -analyse, plan og tidsplan for 2025
 - Milepæl M1.3 (november 2024): Overblik over fremskridt og hovedresultater i en rapport til FAIR følgegruppen
- 2025: Yderligere dataindsamling (hvis relevant), feedback fra interessenter, workshop og formidling (endelig rapport)

(D2) Nationalt kompetencecenter

Indsatsområde 11:

I hvilken grad er der interesse for at udvikle og udbyde forskerstøttefunktionen i fællesskab på nationalt niveau? F.eks. under et centralt eller decentralt nationalt kompetencecenter.

Indsatsområde 12:

Er der hos forskningsinstitutionerne interesse for national koordinering af undervisningstilbud (ikke forskerstøtte) inden for FAIR forskningsdatamanagement? Kan et eventuelt nationalt samarbejde sigte på arbejdsdeling, specialisering, og fælles nationale udbud af undervisningstilbud – f.eks. i form af et kompetencecenter i regi af DeiC? Der tales om undervisning på alle niveauer, fra bachelor til efteruddannelse af videnskabeligt personale.

Mål:

- Præsentation af organisatoriske modeller for et nationalt kompetencecenter for FAIR Data management
- Præsentation af potentielle services fra et nationalt kompetencecenter for FAIR Data management
- Overblik over institutionelle behov og interesser i forhold til oprettelse af et nationalt kompetencecenter for FAIR Data management i Danmark
- Overblik over institutionelle behov og interesser vedrørende national koordinering af FAIR Data management uddannelse og -træning i Danmark.

Handlinger:

- Beskrivelse af hvordan eksisterende nationale kompetencecentre for FAIR Data management er organiseret
- Beskrivelse af hvilke typer services eksisterende nationale kompetencecentre for FAIR Data management tilbyder
- Undersøgelse af om danske forskningsinstitutioner ville være interesserede i at oprette et nationalt kompetencecenter for FAIR Data management
- Undersøgelse om danske forskningsinstitutioner ville være interesserede i at koordinere uddannelse og træning inden for FAIR Data management.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

- 2024: Indsamling af data og eksplorativ analyse af den indsamlede data
 - Milepæl M2.1 (juni 2024): Beskrivelse af metoder til dataindsamling, detaljeret tidsplan for dataindsamling og dataanalyse i 2024
 - Milepæl M2.2 (oktober 2024): Status for dataindsamling og -analyse, plan og tidsplan for 2025
 - Milepæl M2.3 (november 2024): Overblik over fremskridt og hovedresultater i en rapport til FAIR følgegruppen
- 2025: Yderligere dataindsamling (hvis relevant), feedback fra interessenter, workshop og formidling (endelig rapport)

(D3) Anerkendelse og belønning af FAIR Data Management

Indsatsområde 13:

Hvordan bruges der på nuværende tidspunkt incitament-strukturer, eller meritering nationalt eller internationalt for FAIR data management praksis på forskningsinstitutionerne?

Mål:

- Overblik over nationale eller internationale anbefalinger til, hvordan man belønner FAIR Data management praksis
- Kortlægning af nuværende incitamentstrukturer for FAIR Data management praksis på danske universiteter
- Kortlægning af nuværende incitamentstrukturer for FAIR Data management internationalt.

Handlinger:

- Opret en oversigt over relevante nationale og/eller internationale anbefalinger til, hvordan man belønner praksis inden for FAIR Data management
- Undersøgelse af hvordan incitament strukturer i øjeblikket anvendes på danske forskningsinstitutioner til at belønne praksis inden for FAIR Data management
- Undersøgelse af hvordan incitament strukturer i øjeblikket anvendes på internationale forskningsinstitutioner til at belønne praksis inden for FAIR Data management.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

- 2024: Indsamling af data og eksplorativ analyse af den indsamlede data
 - Milepæl M3.1 (juni 2024): Beskrivelse af metoder til dataindsamling, detaljeret tidsplan for dataindsamling og dataanalyse i 2024
 - Milepæl M3.2 (oktober 2024): Status for dataindsamling og -analyse, plan og tidsplan for 2025
 - Milepæl M3.3 (november 2024): Overblik over fremskridt og hovedresultater i en rapport til FAIR følgegruppen
- 2025: Yderligere dataindsamling (hvis relevant), feedback fra interessenter, workshop og formidling (endelig rapport)

Leveranceplan

Tidsplan	Leverance	Elementer
A. Leverance primo marts 2024	Plan for arbejdet frem til dec. 2024	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
B. Leverance medio 2024	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2024 og frem
C. Ultimo 2024	Bidrag til årsrapport i ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium
D. Leverance primo marts 2025	Plan for arbejdet frem til dec. 2025	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
E. Leverance medio 2025	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2025 og frem
F. Ultimo 2025	Bidrag til afsluttende rapport ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium

9. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:

E. Sikkerhedsaspekter for samarbejde om FAIR data

Arbejdsgruppe E har udarbejdet forslag til handlinger der adresserer FAIR Følgegruppens indsatsområder 14, 15, og 16. (Arbejdsgruppen har omnummereret handlingsområderne fra kommissoriet, således at indsatsområde 14 nu er 15, 15 er nu 16, og 16 er nu 14)

Særlig forudsætning for arbejdsgruppe E:

For nærværende foregår der meget arbejde indenfor sikkerhedsområdet ved de forskellige universiteter – bl.a. ledsaget af Udvalget om Retningslinjer for Internationalt forsknings- og innovationssamarbejde (URIS). Der kan derfor være hensyn at tage her, som at time dataindsamling til dette arbejde. Dertil må denne handlingsplan også have en vis form for dynamik ifm. ændringer, da denne arbejdsgruppe kan blive præsenteret for ny viden løbende med dette arbejde.

Scope:

Følgende afsnit er ikke udtømmende, men er blot en dynamisk punktliste, som er med til at beskrive den afgrænsning, som denne arbejdsgruppe arbejder ud fra.

- Afgrænsningen for dette arbejde omhandler kun FAIR-data. Dvs. data som lever op til FAIR-principperne. Dvs. vi fokuserer på stabile/velbeskrevne datasæt og ikke datasæt som er under opbyggelse – f.eks. hvor forskere sidder i et mindre, lokalt miljø og samarbejder.

Intentionen er ikke at opbygge et særskilt governance for sikkerhedsområdet, men nærmere hvordan sikkerhedsområdet "føder" ind i det governance-arbejde, som udføres i de andre arbejdsgrupper, herunder særligt arbejdsgruppe A, som arbejder med at beskrive bedste praksis for data governance og -politikker/retningslinjer til varetagelse af det overordnede ansvar for data.

Indsatsområde 14 – Data sensitivitet:

Kan der tilvejebringes en bedre forståelse for spektret af datas sensitivitet? Det vil sige ikke kun personfølsomhed, men også aftaler, dual use pre-print, IPR mv, herunder også forskernes egne kriterier for, hvorledes sensitivitet for deres data kan forstås.

Mål:

En afsluttende artikel der afdækker om der – blandt de danske universiteter - kan tilvejebringes en bredt accepteret forståelse af begrebet *data sensitivitet* – og specielt data sensitivitet med eksempler indenfor specifikke forskningsområder. Hvis dette ikke viser sig muligt, vil der blive forsøgt formuleret en række vejledende retningslinjer, som kan virke som hjælpemiddel til at opnå en bedre forståelse for data sensitivitet i forskningsregi.

Handlinger:

- Kortlægge forståelsen af data sensitivitet ved de forskellige universiteter i dag. F.eks. indhentning af dataklassifikationer og skabe dialog med et eller flere forskningsområder fra de forskellige universiteter. På den måde får arbejdsgruppen et indblik i, hvad status er i dag.
- Bearbejdelse af ovenstående, indhentede informationer for at se, om der kan drages nogle overordnede delkonklusioner, såsom: Hvor ser dataklassifikationerne ens ud? Hvor differentierer de? M.v.

- Afholdelse af workshop for udvalgte interessenter (F.eks. CISO-forum og udvalgte forskere).
- På baggrund af en workshop vil arbejdsgruppen udarbejde en artikel om workshoppen, inklusiv om der er nogen form for overensstemmelse eller fælles forståelse.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Dataindsamling og kortlægning forsøges afdækket i 2024, mens workshop og afsluttende artikel vil være i 2025.

Indsatsområde 15 – Relevante sikkerhedskrav:

Hvilke krav skal der stilles til sikkerhed i forbindelse med opbevaring og deling af data?

Mål:

At afdække hvilke nuværende sikkerhedskrav der gælder i forbindelse med opbevaring og deling af data ved forskningsinstitutionerne i Danmark. Herefter vil der blive set på, om der er et gap i mellem disse og gældende/anerkendte anbefalinger om sikkerhedskrav, herunder om der vurderes at være behov for, at der bliver stillet krav og/eller anbefalinger til yderligere foranstaltninger (på kort og lang sigt).

Handlinger:

- Indsamle og bearbejde relevant data til at kortlægge hvordan forskningsinstitutioner fastsætter deres sikkerhedsniveau(er)/sikkerhedskrav for opbevaring og deling af data; Hertil hvilke kilder som har været benyttet til at definere institutionens krav til sikkerhed.
- Udarbejde en oversigt over nationale og internationale kilder, som kan benyttes til at bestemme et sikkerhedsniveau for opbevaring og deling af data (f.eks. URIS, NIS2, Data Governance Act etc.).
- Vurdering om gældende krav er tilstrækkelige. Dette vil afstedkomme som en afrapportering til følgegruppen.
- Arbejdsgruppen vil udarbejde en beskrivelse til årsrapporten om hvor de danske forskningsinstitutioner ligger i forhold til udvalgte sikkerhedsanbefalinger. Denne beskrivelse vil muligvis blive afdækket på kildeniveau (x forskningsinstitution har benyttet y kilde).

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Indsamling af data og udarbejdelse af oversigt over kilder, vil blive udarbejdet i 2024. Bearbejdning af de indsamlede data fra punkt 1, samt den endelige beskrivelse til årsrapporten, vil finde sted i 2025. En status på dette arbejde kan gives ved udgangen af 2024.

Indsatsområde 16 – Godkendte løsninger/services:

I lyset af forskningsgruppernes behov for at kunne arbejde nationalt og internationalt med sensitive data, hvilket fordrer stærk og fleksibel governance, uddybes det hvilke nationale og internationale løsninger/services, der kan understøtte dette behov.

Mål:

At afdække hvilke nationale og internationale løsninger/services, der kan understøtte behovet om at kunne arbejde med sensitive data (både nationalt og internationalt), på en sikker måde. Til dette forventes erfaringer fra indsatsområde 14 og 15 at blive inddraget.

Handlinger:

- Arbejdsgruppen vil undersøge (muligvis igennem et spørgeskema eller via udvalgte kontaktpersoner) hvilke tekniske løsninger der bliver/er blevet brugt til deling af sensitive data i forskellige forskningsmiljøer, i dag.
- Undersøge, om der er udfordringer ved deling af sensitive data særligt internationalt, samt hvilke forholdsregler der tages i brug.
- Undersøge om der ift. arbejdet under arbejdsgruppe A er behov for yderligere anbefalinger til governance i relation til sikkerhed.
- Indgå i dialog med sikkerhedsmyndighederne om bud på, hvilke krav der bør stilles til services som behandler sensitive data, herunder hvilke muligheder der er ift. udarbejdelse af positiv/negativ-liste. Viden opnået fra indsatsområde 14 og 15 vil indgå i denne dialog.

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Nogen dataindsamling vil muligvis kunne foregå i 2024 omkring den nuværende situation, men ellers vil dette indsatsområde blive løst i forlængelse af indsatsområderne 14 og 15, hvorfor hovedparten af dette indsatsområde (#16), vil blive løst i 2025.

Leveranceplan

Tidsplan	Leverance	Elementer
A. Leverance primo marts 2024	Plan for arbejdet frem til dec. 2024	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
B. Leverance medio 2024	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2024 og frem
C. Ultimo 2024	Bidrag til årsrapport i ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium
D. Leverance primo marts 2025	Plan for arbejdet frem til dec. 2025	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
E. Leverance medio 2025	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2025 og frem
F. Ultimo 2025	Bidrag til afsluttende rapport ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium

10. Mål og handlinger forholdt til indsatsområder under FAIR Følgegruppens arbejdsgruppe:

F. Datas værdisætning

Arbejdsgruppe F har udarbejdet forslag til handlinger der adresserer FAIR Følgegruppens indsatsområde 17.

Indsatsområde 17:

Hvilke kriterier for datas værdi (kuratering) og økonomiske modeller anlægger lokale, nationale og internationale datalagringstjenester med henblik på at vurdere bevaringsrationale, økonomi og bæredygtighed?

Formål:

Adgang til forskningsdata fremmer gennemsigtighed, reproducerbarhed og videnskabelig udvikling på tværs af forskningsdiscipliner. Derudover kan forskningsdata spille en afgørende rolle i evidensbaseret beslutningstagning, udformning af politik og innovative løsninger på samfundsmæssige udfordringer. Med andre ord kan forskningsdata have værdi for samfundet, og værdifulde data bør beskyttes.

Imidlertid er det ikke ensartet defineret, hvad der bestemmer værdien af data, og det afhænger af synspunkterne hos individuelle interessenter. I arbejdsgruppe F har vi til formål at udvikle et rammeværk til vurdering af værdien af data ved at interviewe forskellige interessenter i Danmark, der repræsenterer universiteter, datarepositorier og arkiver, fonde og ministeriet, og ved at undersøge lignende initiativer i udlandet. Dette rammeværk kan være nyttigt for udviklingen af interessentstrategier, politikker og retningslinjer for håndtering af forskningsdata.

Mål:

- Et rammeværk til at arbejde med værdien af data set fra hovedinteressenternes synspunkt.
- En sammenfatning af de nuværende politikker, og arbejde med værdien af data på universiteter osv.
- En diskussion af den nationale status for værdisætning af data, herunder viden opnået fra internationale initiativer.
- Anbefalinger til yderligere koordinering af arbejdet.
- Anbefalinger til konkrete nationale initiativer.
- Foreløbig plan for 2025

Sektioner af statusrapporten

- Introduktion og fortolkning af indsatsområde 17
- Sammenfatning af eksisterende politikker og arbejde med værdisætning af data i den danske forskningsverden baseret på politikker og interviews
- Diskussion om værdisætning af data i Danmark
- Anbefalinger til yderligere arbejde
- Foreløbig plan for 2025

Handlinger:

1. Forberedelse og offentliggørelse af handlingsplanen. Fuldføres inden udgangen af marts
2. Indsamling af information fra danske universiteter og andre kilder. Begynder i april og slutter i september.
 - a. Sammenfatning af universiteternes og sektorforskningsinstitutioners politikker relateret til datas værdisætning
 - b. Identifikation af nøglepersoner på de otte universiteter samt Det Kongelige Bibliotek og Rigsarkivet
 - c. Identifikation af andre relevante organisationer
 - d. Udvikling af interviewprotokol baseret på rammerne for værdien af data
 - e. Interviews med nøglepersoner
3. Koordinering med relevante arbejdsgrupper under FAIR Følgegruppen. Begynder i august, slutter i oktober
 - a. Dette koordineres af forpersonen i samarbejde med fem andre arbejdsgrupper og forpersonen for FAIR følgegruppen. Formatet kan være flere møder mellem relevante parter eller en større workshop mellem alle arbejdsgrupper
4. Deskresearch og indsamling af viden om internationale initiativer. Dette kan muligvis kombineres med en eller flere præsentationer fra eksterne parter. Fra april til oktober.
5. Sikre fortsættelsen af arbejdet i det tidligere arbejde under FAIR Følgegruppen: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7575581>.
6. Sættelse af den indsamlede information i oktober
7. Skriftlig diskussion skrevet af arbejdsgruppen, baseret på gruppens tidligere diskussioner og indsamling af information og viden i oktober
8. Offentliggørelse af statusrapporten for arbejdet i 2024, senest i november

Monitorering af fremdrift inkl. tidsplan:

Styring og kontrol

- Checkliste over de otte universiteter med:
 - identificeret politik
 - Identificeret kontaktperson/nøgleperson
 - Gennemført interview
- Antal internationale initiativer identificeret og studeret
- Kontinuerlig opfølgning og tilpasning af tidsplanen
- Rapportering på møderne med forpersoner for de fem andre arbejdsgrupper

Tidsplan

1. Midt marts
 - a. Handlingsplan leveret (dette dokument)
2. Ultimo april
 - a. Beskrivelse af arbejdsmetode og detaljeret plan for arbejdet.
 - b. Sammenfatning af eksisterende politikker
 - c. Anmodning til FAIR følgegruppen om at udpege en nøgleperson/kontaktperson fra hvert universitet, som har viden og evner til at deltage i et interview via e-mail, møde eller videomøde
 - d. Identificerede organisationer uden for danske universiteter, som kan kontaktes til et interview
3. Ultimo maj
 - a. Interviewprotokol udarbejdet

- b. Mulige personlige kontakter til de otte universiteter identificeret
 - c. Mulige personlige kontakter til organisationer uden for danske universiteter identificeret
 - d. Invitationer til interviews sendt
 - e. Planlægning af samarbejde og koordination mellem de andre arbejdsgrupper påbegyndt
4. Ultimo september
- a. Alle interviews er afslutter of transskriberet
5. Ultimo oktober
- a. Koordination mellem arbejdsgrupperne er afsluttet
 - b. Deskresearch og indsamling af viden om internationale initiativer er afsluttet. Dette kan muligvis kombineres med en eller flere præsentationer fra eksterne parter.
 - c. Sammensætning af de indsamlede interviews og eksisterende politikker
 - d. Perspektivtagning i udkast
6. Ultimo november
- a. Perspektivtagning og anbefalinger udarbejdet
 - b. Indsendelse af statusrapport for 2024

Leveranceplan

Tidsplan	Leverance	Elementer
A. Leverance primo marts 2024	Plan for arbejdet frem til dec. 2024	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
B. Leverance medio 2024	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2024 og frem
C. Ultimo 2024	Bidrag til årsrapport i ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium
D. Leverance primo marts 2025	Plan for arbejdet frem til dec. 2025	• Identificere mål, handlinger og prioritering af arbejdsgruppens indsatsområder.
E. Leverance medio 2025	Statusmøde med FAIR Følgegruppe	• Redegørelse for indsamlet data og aktiviteter • Opfølgning i henhold til FAIR arbejdsgruppernes og følgegruppens anvisninger i handlingsplanen og plan for yderligere indsatser i 2025 og frem
F. Ultimo 2025	Bidrag til afsluttende rapport ifølge handlingsplan	• Status af de tværgående nationale aktiviteter fra gruppens kommissorium

11. Afsluttende bemærkninger

FAIR følgegruppen og arbejdsgrupperne anerkender at der er sammenfald i handlingerne, og vil arbejde for at der er en god koordinering i blandt arbejdsgrupper og emner. Det anerkendes samtidig at samme emner sagtens kan behandles fra forskellige perspektiver. En god koordinering iblandt arbejdsgruppernes forpersoner, vil sikre at indsatsområderne dækkes godt fra de forskellige perspektiver, samtidig med at der ikke er for mange gentagelser, og rum for mulige synergier.